

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЧИСЛЕННЯ ТА ВІДШКОДУВАННЯ УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ

Пічієнко М. Г.

Науковий керівник – канд. юрид. наук., доц. Турута О.В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057)702-1-465)

Ukrainian Civil Code provides that any loss of profit is to be complicated, but it turns out in the real life you face it is so difficult to claim you rights before the court. Having read this article you will know why it is better for you to agree to other form of regress rather than gathering a huge amount of documents which can confirm the income you would have had to get. The system of legislation of our country is imperfect and the problem we consider is a good example of this.

На даний час українське законодавство передбачає можливість відшкодування упущеної вигоди, як спосіб захисту цивільного права, але правозастосування даного способу захисту цивільного права не є досить поширеним. Це пов'язано з тим, що суди вимагають у позивача подання значної кількості доказів на підтвердження факту не отримання прибутків.

Відповідно до ст. 22 ЦК України відшкодування збитків є одним із видів цивільно-правової відповідальності і для застосування такої міри відповідальності необхідна наявність всіх елементів складу правопорушення, а саме: протиправної поведінки, дії чи бездіяльності особи; шкідливого результату такої поведінки (збитків), наявності та розміру понесених збитків; причинного зв'язку між протиправною поведінкою та збитками; вини особи, яка заподіяла шкоду. У разі відсутності хоча б одного з елементів відповідальність у вигляді відшкодування збитків не настає.

Стаття 22 ЦК України дає поняття збитків, яке поділяється на дві частини (види): реальні збитки і упущена вигода.

Реальні збитки (позитивна шкода) – це втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також втрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права.

Упущена вигода – це доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене.

Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі. Якщо особа, яка порушила право, одержала у зв'язку з цим доходи, то розмір упущеної вигоди, що має відшкодовуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право.

При завданні позитивної шкоди, визначення розміру збитків в більшості випадків не має особливих складнощів, що не скажеш про упущену вигоду. При доведенні факту неотримання доходів (упущеної вигоди) доволі часто виникають складнощі з доведенням розміру збитків та самого факту їх завдання.

У ст. 623 ЦК України зазначено, що розмір збитків, завданих порушенням зобов'язання, доводиться кредитором. Отже, якщо кредитор пред'являє вимогу про відшкодування реальної шкоди та/або упущеної вигоди, він має надати докази наявності таких збитків (платіжні або інші документи, що підтверджують витрати, документи, що підтверджують наявність упущеної вигоди тощо). Саме тому в судовій практиці відшкодування упущеної вигоди є вельми проблематичним. До того ж, при визначенні неoderжаних доходів (упущеної вигоди) враховуються заходи, вжиті кредитором щодо їх одержання.

Таким чином для правильного вирішення спорів, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, важливе значення має розподіл між сторонами обов'язку доказування, тобто визначення, які юридичні факти повинен довести позивач або відповідач.

За загальними правилами судового процесу, кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень (ст. 81 Цивільного процесуального Кодексу України).

Враховуючи норми ч. 4 ст. 623 Цивільного кодексу України, на кредитора покладений обов'язок довести розмір збитків, заподіяних йому порушенням зобов'язання. При цьому кредитор повинен не тільки точно підрахувати розмір збитків, але і підтвердити їх документально. При обрахуванні розміру упущеної вигоди мають враховуватися тільки ті точні дані, які безспірно підтверджують реальну можливість отримання грошових сум або інших цінностей, якби зобов'язання було виконано боржником належним чином. При цьому важливим елементом доказування наявності неoderжаних доходів (упущеної вигоди) є встановлення причинного зв'язку між протиправною поведінкою боржника та збитками потерпілої особи. Слід довести, що протиправна поведінка, дія чи бездіяльність відповідача є причиною, а збитки, які виникли у потерпілої особи – наслідком такої протиправної поведінки.

Отже, для того, щоб довести факт неотримання прибутку необхідно надати значну кількість доказів, які мають логічно та послідовно довести, той факт, що в будь-якому разі, якщо б відповідач не вчинив порушення цивільних прав позивача то останній отримав би прибуток і більш ніщо не могло йому в цьому завадити.